

Kotitalousvähennyksen leikkaaminen heikentäisi työllisyyttä ja vanhuspalveluja

Hyvinvointiala HALI ry esittää, että kotitalousvähennys säilytetään nykyisellä tasollaan vuoden 2020 valtion budjetissa. Hallitus ei ole selvittänyt kotitalousvähennyksen leikkaamisen vaikutuksia työllisyyteen ja eri ihmisryhmien palveluihin.

Kotitalousvähennyksen kehittämistä on tutkittava rauhassa samalla, kun selvitetään mahdollisuudet luoda vastaava tukijärjestelmä pienituloisille hallitusohjelman mukaisesti.

Taustaa

Kotiin vietävien palvelujen tarve kasvaa tulevina vuosina merkittävästi väestön ikääntyessä. Kotipalvelujen hankintaa tukee kotitalousvähennys, jota saa myös hoito- ja hoivatyöstä, suurelle yleisölle tutumpien siivous- ja remonttitoiden lisäksi. Hallitus aikoo kuitenkin leikata kotitalousvähennyksen maksimimäärää 150 euroa ja korvausprosenttia 10 prosenttiyksikköä syyskuun budjettiriihessä. Joidenkin remonttitoiden tukemisen rajaaminen voi olla perusteltua, mutta tärkeät ikääntyneiden ja lapsiperheiden palvelut uhkaavat heikentyä samalla.

Myönnetyt kotitalousvähennykset verotuksessa 2017, milj. €

Remonttipalvelut	379
Kotitaloustyö	56
Hoito- ja hoivapalvelut	9

Kotitalousvähennyksen merkitys

Julkinen kotihoito ei juuri ehkäise ikääntyneen toimintakyvyn heikkenemistä – sillä lähinnä pitkitetään kalliin ympärivuorokautisen asumispalvelun piiriin päättämistä. Julkisen kotihoidon piiriin pääsee tyypillisesti vasta, kun kotona pärjääminen on merkittävästi heikentynyt. Omaehtoisesti hankitun kotihoidon etuna onkin aito ennaltaehkäisevyys. Esim. kotiin tilattu jalkahoito ylläpitää diabetespotilaan toimintakykyä ja ammattilaisen suorittama ikkunanpesu ehkäisee kaatumisten aiheuttamia vammoja.

Kotitalousvähennys ei ole vain rikkaimpien eläkeläisten etu. Yli 60 prosenttia eläkeläisistä maksaa vähintään 100 euroa vähennyskelpoista kunnallisveroa kuukaudessa. Vähennyksen voivat tehdä myös esim. ikääntyneiden lapset ja lastenlapset. Ikääntyneiden lapset elävät usein kiireistä elämää toisella paikkakunnalla, jolloin ulkoa ostetut palvelut ovat keskiössä ikääntyneen hyvinvoinnin kannalta.

Vähennyksen kehittäminen tuo työtä ja verotuloja

Kotitalousvähennyksen korotus nähdään usein ongelmalliseksi verotuottojen vähentymisen takia. Tämä huoli ei koske hoiva- ja hoitotyötä ollenkaan siinä määrin kuin remonttityötä. Tällä

hetkellä ikääntyneiden itse hankkima kotihoito on hyvin pienimuotoista, usein pienyritysten tuottamaa palvelua, eikä sitä hankita todellista tarvetta enempää.

Julkinen talous ja työllisyys hyötyy, mikäli kasvava ja yhä varakkaampi ikääntyneiden joukko saadaan kotitalousvähennyistä kehittämällä kannustettua oman rahan käyttämiseen hoiva- ja hoitopalveluissa. Oman rahan käyttäminen tarkoittaa parempia ikääntyneiden palveluja, myöhäisempää julkisrahoitteisen kotihoidon tai kalliiden asumispalveluiden piiriin joutumista, lisää yksityisen sektorin työpaikkoja ja sitä kautta verotuloja.

Kehittämismvaihtoehtoja on useita

Kotitalousvähennyksen umpimähkäisen leikkaamisen sijaan eri ratkaisuvaihtoehtojen vaikutusarviot on tehtävä huolella. Alla on esitetty kehittämideoita, jotka eivät ole toisiaan poissulkevia.

- Hoito-, hoiva- ja kotitalouspalvelujen erottaminen suuremman korvausosuuden piiriin, esim. 60 tai 70 %
- 100 euron omavastuun poistaminen yli 65- tai 75-vuotiailta.
- Palvelujen rahoitusongelmien lievittäminen luomalla järjestelmä, jossa palveluntuottaja voi hakea ja saada verovähennyksen ostajan puolesta. Näin vähennys olisi huomioitu jo ostohinnassa. Vastaava järjestelmä toimii onnistuneesti Ruotsissa.
- Ikääntyneiden toimintakyvyn edistäminen laajentamalla kotitalousvähennys kattamaan myös kotikuntoutuksen.
- Hallitusohjelmassa mainitun pienituloisten tukijärjestelmän selvittäminen.

Hallituksen on syytä selvittää kokonaisvaltaisesti, miten kotitalousvähennyksellä voitaisiin parhaiten tukea ikääntyneitä ja lapsiperheitä. On aika lunastaa lupaukset tietoon perustuvasta päätöksenteosta.